

Iacobi Menochij

partem, tunc & eo casu dictus D. Octavianus tene-
retur retroendere ipsum totum datum, vel partem.
Conuenerunt etiam, quod præter evictionem, ad
quam venditores tenentur, ipse D. Dominicus pro-
mitteret etiam de evictione casu quo Princeps ciui-
tatis Cremona, vel auferret, vel liberaret, vel ali-
quo casu redimeret dictum datum; sicuti ipse D. Do-
minicus promisit, obligando se in specie, ad factum
Principis prestandum.

Presupponitur etia in facto; quod d. D. Octavia-
nus nunquam fuit in possessione dicta portionis da-
ti, sibi insolutum dati, & venditi.

Dubitari nunc contingit; an dicta venditio, seu
insolutum datio fuerit simulata, & ficta, ita ut sub
nomine emptionis, & venditionis, seu insolutum dationis,
voluerint ipsi contrahentes esse contractum
pignoris, & hypothecæ; & per consequens ambigui-
tur, an fuerit contractus fœneratus?

Initium à Domino.

CONSILIVM MCLXXXIII.

Contractus iste, meo quidem iudicio, non ca-
ret magna suspicione simulationis, fictionis-
que, vt dici potius debeat pignus, & hypo-
theca, quam insolutum datio, seu venditio; & conse-
quenter sapere fœnum. Huius veritatis demonstranda
gratia, utr multis rationibus, & argumentis; vno priu-
i præmisso; contractus fictos, & simulatos & probari, &
detege solere, & posse solis conjecturis, & præsumptio-
nibus; cum alioqui difficilis sint probationis, ob caute-
las, quas fœneratores, & contrahentes adhibere consue-
uerunt. Ita sanè scribunt Geminianus, & alij permul-
ti, quos longa serie concessi in cons. 109. nu. 7. lib. 2.
& in cons. 343. num. 19. lib. 4. & in commentariis de
præsumptionibus, lib. 3. præsumpt. 122. num. 5. Hoc
præmisso, dicimus multas esse, & vrgentes quidem
conjecturas huius ficti, & simulati contractus in frau-
dem fœnoris conjecti.

Prima conjectura vel ex eo colligitur, quod cum in
ipso contractus instrumento scriptum legitur; D. Do-
minicum debitore donasse dicto D. Octavianu quid-
quid, & quantum posset diu prædictum datum exce-
dere valorem, & pretium taxatum; sequitur dicendum,
præsumi, contractum esse fictum, & simulatum in frau-
dem vſuram; sicuti scribunt Baldus, Ancharanus Cepolla,
Calcaneus, Affiliatus, & alij, quos retuli, & secu-
tus sum in prædictis commentariis de præsumptioni-
bus lib. 3. præsumpt. 122. nu. 61. vbi rationem esse di-
xi, quia non est verisimile, venditorem donare voluisse
illud plus iusti pretij, ex quo deinde adiicitur paſtū
de reuendendo. Quod quidem paſtū & reuendendi

codem pretio esset iniquū ex persona venditoris; quia
si iam donauit partem pretij, remendo totum fundū,
deberet plus numerare, quam accepérat. Sienim fun-
dus valebat centum & quinquaginta iusti valoris, &
vendidit pretio centum, & residuum, sicq; illa quin-
quaginta donauit, remendo deberet numerare illa
centum quinquaginta. Cum ergo empator ipse promi-
serit reuendere eodem pretio, manifestè significavit,

3 donationem & illam non esse veram, sed fictam, & si-
mulatum. Nec repugnat quod scripsi codem in loco.
4 nu. 63. post Cepollam; hanc & conjecturam non suf-
ficiere in foro fori: quia hoc cessat in casu nostro, in

quo alia extant conjecturæ, quas statim referam.

Secunda conjectura, qua demonstratur, hunc con-
tractum esse fictum, & simulatum, & in fraudē vſu-
rarum conjectum, ducitur ab eo, quod quotiescumq; ipse D. Dominicus restitueret ipsi D. Octavianu torū
preium, vel eius partem, tūc & eo casu dictus D. Octa-
vianus teneretur reuendere dictum Datum, seu eius
partem. Hoc sanè & paſtū arguere contractum esse
simulatum, atque ita pignus, & hypothecam, non autē
venditionem, seu insolutum dationem, affirmant in
specie pacti restitutionis pretij Decius in consil. 123.
col. 2. in principio. vers. & addo unam præsumptionē.
& Decianus in consil. 2. nu. 3. lib. 1. quos fecutus sum
in dicta præsumptione. 122. nu. 7. vbi nu. 78. subiu-
xi, rationē esse, quia restitutio & magis accedit ad mu-
tuum, quam ad venditionem, & insolutum dationem:
cū restitutio non præsupponat venditionem, sicuti
paſtū de reuendendo. Et propterā cū sit quædā
promissio contra naturam ipsius emptionis, & vendi-
tionis, seu insolutū dationis, arguit suspicione iuxta.
1. si quid sub conditione. ff. de conditio. inst.

Tertia conjectura est, quæ colligitur ex pacto insolu-
to, & iuxta ea, quæ scripsi in dicta præsumpt. 122. nu.
67. Porro in casu hoc nostro legitur appositum paſtū
insoluto, ac repugnat naturæ contractus emptionis,
& venditionis; quod quidem est, vt D. Dominicus te-
neretur de casu, & periculo fortuito, nempè de facto
Principis. Ita in specie respondit Decianus in d. col. 2.
nu. 33. lib. 1. & recte quidem. Nam certum est factum
Principis censerit casum fortuitum, vt scripsi post alios
in consil. 608. num. 26. lib. 7. & periculum interitus rei
pertinet ad emptorem; & cuius est dominium. l. illud.
ff. de commode, & periculo rei venditæ: & alij com-
probant Decia, præciatio in loco.

Quarta est conjectura, quæ ex eo desumitur, quod
dicius d. D. Octavianus nunquam adeptus est dicti Da-
tij possessionem, & nec in ea permanuit, sed illud semper
possedit D. Dominicus. Hanc conjecturam proba-
ui in lib. 2. de arbitrat. iudicium, casu 39. num. 1. & in
prælegatis commentariis de præsumptionibus. li. 3.
præsumpt. 122. num. 10. vbi huius sententia recentissima
Accursium, Cynam, Speculatorum, Guidum Suzarium,
Io. Andream, Bartholom, Baldum, Butriū, An-
charanum, Cepollam, Socinum seniorem, Ruinum,
Decium, Gozadinum, Curtium iuniorum, Parisum,
& Mascardum.

Et his constat, hanc esse receptam sententiam, licet
ab ea dissentiant nonnulli, quos commemorat præd.
Mascardus in tract. de probatio. conclus.

Non obstant nunc duo, quæ obijci posse videntur.
Et primò quod hic contractus fuit insolutum dationis
factæ à D. Dominico are grauato erga D. Octavianū;
10 quæ sanè & insolutum datio, non videtur posse argui
de simulatione, vt scribunt Ang. in l. si quis posthac.
col. 2. C. de bonis proscript. Fulgo. in consil. 134. col. 2.
Decius in consil. 308. col. 3. & Tiraq. de retractu con-
uentio. in proemio. nu. 27.

Respondetur paucis, Angelum, & sequaces nō ne-
gare, quin simulatio committi possit in contractu in-
soluto & dationis, sed dicere, difficultius agi, vt simula-
tio sit: sicuti declarauit in commentar. de præsumpt.
lib. 3. præsumpt. 122. nu. 42. Porro in casu nostro iam
constat multis conjecturis, insolutum dationem hanc
fictam, & simulatum fuisse.

Secundo obstarre videtur, quod cū dicti contra-
hentes deuenerint ad hanc insolutū dationē ea de cau-
sa, quia contra ipsum D. Dominicum debitorem con-
cella fuerat executio à Magistratu Mediolanensi, od
id non videtur præsumenda simulatio, ex quo maior
necessitas ipsi D. Dominico iniuncta erat satisfacien-
di

Consilium MCLXXXIV.

155

di D. Octaviano creditori suo; qui alioqui, executione
sibi concessa vſus fuisse.

Respondeatur, argumentum non satis concludere;
quia eti admittimus, D. Octavianum fuisse verum
creditem D. Dominici, aduersus quē poterat suo ma-
gno detimento executi sententia: non tamen hinc se-
quitur, quod ipse D. Dominicus verè insolutum dede-
rit dictum datum drapparia; ex quo constat multis
12 conjecturis, non in insolutum dationem, & sed hypothecam, & pignus fuisse, & consequenter contractū fuis-
se vſuratum. iuxta cap. illo vos. de pigno. & ad cap. ad
nostram. de empt. & vendit. vbi doctores. & mani-
festius probant cap. 1. cap. 2. & cap. conquestus, de vſu-
ris, & scripsi in fine præcedentis responsi.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vſuras censerit remissas à debitore vſurario, cum eius li-
bera voluntas concurredit.*
- 2 *Voluntatem debitoris condonandi vſuras, ex conjecturis
sumi.*
- 3 *Remissionem iuris eſe donationem.*
- 4 *Donationem non præsumi, præsumit magnæ quantitatis.*
- 5 *Vſuras non præsumi remissas vſurario, cum debitor per-
severat contrabere.*
- 6 *Partem unam actus ab aliam declarari.*
- 7 *Interpretationem actus sumi, ex alia parte actus.*
- 8 *Velle quemque præsumi nisi bona fides.*
- 9 *Remissionem iuris quod quis ignorat, non præsumi.*
- 10 *Vſuras non præsumi nisi metu remissas à debitore, cum
subiacet alijs vſuris ex alijs contractibus cum ipso cre-
ditore. num. 10.*
- 11 *Indebitum scienter non soluisse qui soluit vſuras ne ve-
xerit super sorte.*
- 12 *Vſuras metu solutas præsumi ab eo qui sorte debet.*
- 13 *Donare non præsumi eum qui necessitate donat.*
- 14 *Renuntiantem liti, dici renuntiæ iuribus ob que item
mouet.*

F A C T I S P E C I E S.

PErillastris D. Dominicus Saulius olim Praes
redituum ordinariorū Ducatus Mediolani, li-
tem mouit aduersus illum d' Octavianum fra-
trem coram admodum Reuerendo D. Vicario Ar-
chiepiscopali Mediolani, petendo declarari nullū,
& inuidum contractū aſignationis redditus fa-
ctæ ab ipso D. Dominico dictio D. Octavianu super
dato drapparia ciuitatis Cremona; propterā quod
saperet prauitatem fœnoris, & vſure. Et, cū per
aliquot tempus agitata fuisset causa, tandem inter
eos consentiunt, atque transactum fuit, his verbis.

Item se contine, che'l Signore Dominico, e figli
siano tenuti, & obligati à rinonciar, si come rinon-
ciano alla lite per loro mossa contra detti Signori
Ottavio, e Paolo auanti à Monſignor Vicario del
l' Arcivescovo di Milano per la remissione dell'in-
strumento del dato in pagamento dell' 10 200 du-
cati, e leuar via, come leuan lo' inibitione fatta da
dicto Vicario, instanti detti Signori Dominico, e figli,
così a i detti Signori Ottavio, e Paolo, come al
Capitano di Giustitia, e suo Vicario al Cambiago
incantator del datio sopradetto della drapparia, &
altro. Di più promettono con giuramento di non
contraenir mai più à detti datij in pagamento, e
promettono ancora di rinonciare, come rinonciano

à quella habilitatione presa da loro per la recisione
de detti contratti, e di non seruir sene, e di non pi-
gliare più di nuovo, nè auanti esso Vicario, nè altro
Giudice secolare, o ecclesiastico in questo, o in altro
dominio, rinonciando à tutte le ragione dette, e che
poteſſero mai dire in contrario.

Initium à Domino.

CONSILIVM MCLXXXIV.

Dabitari nunc contingit; an non obstante
dicta conuentione, & transactione iurata,
possint nunc hæredes dicti D. Dominici
agere cōtra hæredes dicti D. Octavianii,
ad restitutionem vſuram iam ab ipso D. Octavianu
receptarum? Et quidem respondēdum est, agere pos-
ſe; cū verum sit, transactione illa non censerit remi-
ſas prædictas vſuras. Nam tunc demum debitor & vſu-
rārum dicitur eas remisſe creditori vſurario, quando
cum potestate remittendi cōcurrat etiam voluntas ip-
ſius debitoris: sicuti scribunt Doctores, quos statim
referam.

Et quod attinet ad potestatem, dicendum est, debi-
torem remittere posse vſuras præteritas, non autem fu-
turas. Ita de præteritis scribunt quatuordecim iij docto-
res, quibus addam & tres sacros Theologos.

1 Dynus in cap. peccatum. nu. 5. de reg. iu. in 6.

2 Io. Andreas ibidem. & idem in additionibus ad Spec-
cul. in tit. de vſuris, in verbo. concipitur.

3 Angelus in consil. 100. vers. quandoque post vſuras.

4 Holtien. in Summa de vſuris. nu. 12. in fine.

5 Alber. in l. transfig. nu. 19. C. de transact.

6 Feder. de Senis in consil. 18. nu. 4. in fi. & in consil. 22.

7 Calder. in consil. 10. tit. de vſuris.

8 Anchār. in dicto cap. peccatum. & in consil. 98. in fine
& in consil. 309. in fine. & in consil. 306. col. 2.

9 Francus eodem in loco. num. 4. & 5.

10 Ioannes de Anna. in cap. tū. col. 8. versic. tertio
quarit. de vſuris.

11 Laurentius de Rodulphis in tract. de vſuris in secun-
da parte. q. 6. q. 7. q. 62. & 80.

12 Alex. in consil. 91. nu. 3. & apertius. nu. 9. lib. 2.

13 Tiraq. in tract. de retractu conuentionali ad finem.
q. 28. num. 153.

14 Didacus Couarr. in dicto cap. peccatum. de reg. iur.
in 6. in relect. secunda. in initio. vers. hoc item cōpro-
batur. Et ex Sacris Theologis idem affirmant Diuus
Antoninus in summa, parte secunda. tit. 2. cap. 6. col. 5.
Ioannes à Medina in codice de restitutionibus. q. 3.
causa. 2.

Nauarrus in Manuali confessorum. cap. 17. nu. 45.
De vſuris futuris, quod scilicet remitti illę nō possint,
scribunt Feder. de Senis in consil. 189. in fine. Francus
in cap. peccatum. nu. 5. in fi. de reg. iuris. in 6. & idem
fensi Holtien. in Summa. tit. de vſuris. nu. 12. versic.
quid si fœnerator. & c. sic eum de his loqui intelligo,
ne repugnet à se dictis eodem sub num. 12. in fine, &
scripsi supra. Ita dicimus fieri posse compromissum su-
per vſuris præteritas, non autem super futuris. Sic sa-
nè tradit Baldus, & Abbas relati, & probati ab Alex.
in consilio 91. numero 4. versic. & quod possit. lib. 2.
Nostro itaque in casu quod ad vſuras decursas, &
solitas vſque ad diem transactionis & remissionis de po-
teſtate remittendi non contendimus. Quo verò ad decur-
ſas post transactionem dicimus, eas remitti non po-
tuisse.

Differamus nunc de voluntate, an scilicet dictus
D. Do-

Iacobi Menochij

D. Dominicus remittere voluerit has vsluras dicto D. Octauiano creditor? Et verè respondendum est, noluisse. Hæc veritas facile demonstratur, vno prius presumto; quod t̄ voluntas debitoris, qui afferitur, remisſe vsluras creditori, satis probatur cōiecturis, & præsumptionibus. Ita lane affirmant Hostien. in Summat. de vsluris. nu. 12. vers. hic tamen bonus iudex. Calder. in dicto conf. 10. tit. de vsluris. Io. Andreas in additionibus ad Speculat. tit. de vsluris. nu. 3. in verbo concipitur. vers. consulimus; & manifestius Nauarrus in Manuili confessorum. cap. 17. nu. 46. & Craueta in conf. 470. nu. 14. lib. 3.

Hoc præmissos dicimus, nostro in casu plures extare coniecturas, & præsumptions, quibus manifestè constat, dictum D. Dominicum noluisse remittere dictas vsluras præteritas, nec futuras.

Prima coniectura vel ex eo sumitur, quod remissio sui t̄ iuris est donatio quædam, cap. 2. de renunciat. & scribūt doctores in l. postquam liti. C. de partis. & latissimè probat Tiraquellus in l. si vñquam. in verbo. donatione. nu. 172. C. de reuocan. donatio. Porrò donatio non præsumitur l. cùm de indebito, in princ. ff. de donatio. & multis comprobaui in lib. 2. de arbitrijs iudicium. casu. 88. col. 1. & procedit hoc maxime,

quando quantitas, quæ afferitur donata, t̄ est magna, vt in specie remissionis vslurarum, ita cōsiderat Io. Andreas in additionibus ad Speculat. in tit. de vsluris. nu. 3. in verbo. concipitur. vers. vbi verò vslura. Ergo nostro in casu dicendum est, D. Dominicum remittere noluisse dictas vsluras.

Secunda est coniectura; quia cùm D. Dominicus esset pauper, & ære alieno valde grauatus, & D. Octauianus esset dritissimus, præsumendum non est, quod ipse D. Dominicus remittere voluerit has pecunias d. D. Octauiano. Hanc coniecturam facit in specie Hostiens. in summat. tit. de vsluris. nu. 12. vers. hinc tamē bonus iudex.

Tertia est cōiectura ducta ex eo, quod ipse D. Octauianus continuauit, atque perseverauit exercere hos contractus fœneraticios non solum cum alijs secū contrahentibus, sed etiam cum eodem D. Dominico, sicuti ostendunt ipsum transactionis instrumentū, & alia inter eos confecta; & ob id non dicitur ex hac transactione t̄ facta remissio præteritarum vslurarum. Hanc coniecturam facit in specie Ioannes Andreas in dicta additione, in verbo. concipitur. vers. inter quas; & idē in cap. peccatum. de reg. iur. in 6. sic & Calderinus in conf. 10. col. 1. vers. & plus coadiuuatur. Nisi dicamus vna cum Franco in cap. peccatum. nu. 5. de reg. iur. in 6. traditionem Io. Andreas, & Calderini locum habere in foro conscientiæ: non autem in foro judiciali, & exteriori.

Quarta coniectura satis colligitur ex eo, quod vna pars t̄ actus, & dispositionis alteram declarat. leg. vtrum. ff. de petitio. hæred. & scribunt omnes in l. qui filiabus. ff. de leg. 1. præseruit Ias. col. 1. Atqui D. Dominicus in ea parte dicti capituli conuentionis, & pacti, in qua dicitur transfigisse de vsluris futuris, præsumpto est, quod noluerit eas remittere. Ergo nec vsluras præteritas voluisse remittere dicendum est. Illa minor propositio argumenti vel ex eo probatur, quod is non dicitur velle t̄ facere, quod iuste, & honeste nō potest: cùm nemo præsumatur velle delinquere. l. merito. ff. pro socio. Porrò futuræ vsluræ remitti non possunt, vt diximus supra. Non ergo voluisse eas remittere concludendum est.

Quinta coniectura sic sumitur. Nemo præsumitur remittere t̄ ius quod ignorat, etiam si exp̄ressè illi renunciat. Ita Alex. in conf. 88. col. 1. lib. 2. & alios refert. Craueta in cōf. 226. nu. 6. in fine. lib. 2. Atqui D. Do-

minicus eo transactionis tempore probabiliter ignorabat ius sibi competere recuperandi has vsluras à dicto D. Octauiano; ex quo adhuc pendebat lis, cuius eventus dubius est. l. quod debetur. vbi Bart. ff. de peculio. Ergo non præsumitur, D. Dominicum remisſe has vsluras.

Sexta, & vltima valdè vrgens coniectura, quod dictus D. Dominicus noluerit remittere has vsluras præteritas vel ex eo sumitur, quod ipse Dom. Dominicus erat debitor aliarum ingentium quantitatum dicti D. Octauiani, qui poterat compellere ipsum D. Dominicum ad solutionem; ea propter præsumitur facta remissio t̄ non quidem ex D. Dominici voluntate, sed metu, ne pro alijs à se debitis vexaretur à dicto Dom. Octauiano. Ita in specie coniecturam hanc affirmat Io. Andreas in supracitatis additionibus ad Specul. in tit. de vsluris in secunda additione, quæ incipit. Concipitur. vers. & fortior esſet; & aperius in vers. & eo fortius, &c. dum scribit, quod si creditor vslurū ex alijs causis habet obligatum debitorem, & eum potest vexare, exigendo potius ab eo, quā ab alio sibi insolidū obligato, præsumptio est, quod debitor ipse t̄ remittens vsluras præsumatur remisſe, non voluntarie, sed metu vexationis. Et propterē debitorem ipsum, vel eius hæredē posse repetere dictas vsluras remisſas. Comprobatur hæc coniectura traditione Bart. in l. si nō form. §. 1. in fine. ff. de condic. indebiti, cuius hæc sunt verba. Nō ergo, quod licet sciam, me non teneri ad vsluras, si promitto, vel soluo sibi vsluras, t̄ ne vexet super debito principali, non potest dici, quod sciens indebitum soluerim. Et ita praticant Episcopi, &c. Hæc Bart. quem eodem in loco fecuti sunt Alex. & Iason, & idem Alex. in conf. 80. nu. 12. lib. 3. Conferit quod ad rem etiam scribit Bald. in l. ab Anastasio. nu. 4. C. mandati; his verbis. Item est argumentum contra fœneratores recipientes remissionem vslurarum ex causa donationis. Nam illa donatio præsumitur colorata. Ideo enim est facta vt remittens habeat extorsionem, & non animo liberali. Hactenus Baldus, cuius traditionem probarunt Alex. & Iason præcitat in locis; qui eiudem sententia recentent Castren. in l. rogali. §. si tibi. in ff. si certum petas. dicentem; quod si mutuo tibi dedi centum; & tu soluisti mihi prius decem, & postea centum, videris soluisse illa centum, vt vsluras, non vt donum: quia non videris sponte soluisse, sed timore, ne à te exigere forte, sicq; illa centum (hoc idem tradit Salicetus in auth. ad hæc. nu. 27. prop̄ finem. vers. & vltierius. C. de vsluris.) Aut(subiungit Castrensis) primò centum soluisti; & postea decem, quæ iuraueras soluere, vel poteras constringi ex instrumento (vt nostro in casu) & idem est, quod icilicet donare nolueris; cùm non sponte, sed ex necessitate solue ris. atque ita cessat animus donandi. t̄ Idem script ipsem Castrensis in conf. 101. quantum. lib. 1. quem fecutus est Craueta in conf. 470. num. 13. vers. Cæterum. lib. 3.

Non obstant prædictis, quod D. Dominicus in transactione & conuentione inita cum dicto D. Octauiano, non solum renunciaverit liti inchoatæ coram Iudice ecclesiastico super dictis contractibus; sed etiam promiserit suo iureurando se illos obseruaturum. Id quod nil alius viderit inferre, quā remissionem ipsarum vslurarum: cùm renuncians causæ, & liti t̄ cenfeatur renunciassæ iuribus, ob quæ item mouit. l. causas. C. de transact. vbi Doctores. Nam respōdetur paucis, respectu obseruationis contractus in futurum post dictam transactionem, transfigi, & promitti sic non potuisse; cùm Dom. Dominicus concedere non potuerit licentiam, & facultatem dicto Dom. Octauiano excendi fœnus, atque ita exigendi vsluras. Respon-

tu

Consilium MCLXXXIV.

156

etu vero vslurarum præteritarum iam demonstrauimus multis coniecturis, Dom. Dominicum noluisse illas remittere. Non est, quod iam dicta repeatam.

S V M M A R I V M.

- 1 Librorum exhibitionem fieri potenti, tam pro quam contrastare parato. nu. 2.
- 2 Librorum exhibitionem posse peti ad effectum limitatum.
- 3 Librorum exhibitionem posse acceptari in parte & partibus. num. 5.
- 4 Librorum exhibitionem posse acceptari in parte & partibus.
- 5 Productionem libri rationum posse fieri in parte & partibus.
- 6 Fideiussori sunt obligata merces & credita, ex Statuto Papie.
- 7 Fideiussori dati & accepti, non solere per mercatores diutius sernari.
- 8 Foliacia dati & accepti, non solere per mercatores diutius sernari.
- 9 Calculos solere fieri in aliquo folio papiri.
- 10 Vacchettam dati & accepti, præsumi restitutam parti.
- 11 Scripturam confessi præsumi reliqtam creditori.
- 12 Confessiones factas in iudicio prævalere Quinternetis.
- 13 Præsumptionem tolli probatione.
- 14 Solutionem præsumi factam, in causam duriorem.
- 15 Societatem non finiri decoctione socij.
- 16 Socij mutuum sumptum ab alio, præsumi versum in societatem.
- 17 Solutione declarari qualitatem obligationis.
- 18 Socij mutuum sumptum ab alio, satis dici versum in rem societatis, cum peruenit ad manus eius societatis creditoris.
- 19 Versum in rem equiparari mandato, & ratificationi.
- 20 Connexa esse eiusdem naturæ.
- 21 Falsum præsumi quod verisimile non est.
- 22 Absurdum præbere occasionem iuridici argumenti.
- 23 Præpositum negotio, dici habere mandatum ad contrahendum.
- 24 Socium obligatum insolidum cum socio, dici correum, & posse vicissim nocere.
- 25 Societatis eam esse naturam, vt socio præpositus ab omnibus habeatur institutor.
- 26 Mutuum per me factum, in tuam rem versum, obligare te ad eius restitutionem.
- 27 Socium non obligari à socio ex mutuo, vel aliter, nisi in rem versum sit, vel in arcum peruenit. Fallit numero 30.
- 28 Fratrem ex sola communione non obligari, nisi versum sit in rem.
- 29 Socium obligare socium ex cambio causa communis negotiationis facto, vbi ita usus est mercatorum. nn. 30.

F A C T I S P E C I E S .

Dom. Io. Antonius Candianus mercator Pa-piensis anno 1589. vendidit totum eius mer-cimonium sericum, pannorum, & similiū Carolo Basso, & Laurentio muratori, singulis pro dimidia librarum centum millium, & vltira, qui emptores, præter obligationem, qua in solidum teneri voluerunt, singuli fideiussores dederunt. Pro Carolo fideiussit Antonius Bassus pro aureis decem millibus. Pro Laurentio verò fideiusserunt Domitius, & Cornelius de Muratoribus pro summa aureorum sex millium; Iulius Casar Columbastus pro aureis tribus millibus, & Guielmus Murator filius, & procurator quondam... pro aureis mille. Promiserunt etiam dicti emptores intra quindecim annos solvere predictam summam. hoc est tertiam partem fin-

Dubitari itaque nunc de tribus contingit.

Primo an approbat calcolaram, seu quinter-norum facta à Muratore, tam coneras, quam pro

gulo quinquennio. Promiserunt etiam dicti emptores interim soluere quinque pro singulo centenario, donec ipsum capitale integrè soluissent; & hoc ratione lucri cessantis.

Presupponitur etiam in facto, quod aliquot post annos predictus Laurentius alter ex emptoribus auffugit decoctus, ita quod dictus Carolus eius socius tanquam insolidum perseveravit in negotiatio-ne aliquot annos una cum dicto Iulio Cæsare Columbasto fideiussore dicti Laurentij, in negotio, hoc eius institore, vendendo merces, & soluendo, tam partem capitalis, quam interesse: Verum cum integrè soluere non potuissent pro primo quinquennio tertiam illam partem promissam, ex quo non exegerant à suis creditoribus, quibus dictum vendiderant merces, & Io. Albertus ac Ioan. Ambrosius Candiani heredes Io. Antonij patris defuncti indigerent pecunia, predictus Carolus mutuo accepit sub cambijs à Iosepho Caranagio aureos sex mille, vel circa, quos numeravit dictis Candianis, qui pro ipso Carolo promiserunt. Quo facto, ut Candianis sibi cauerent causa fideiussoris à se facta erga Cara uagium pro dicto Carolo, curarunt, quod dictus Carolus dicitur, vel singula hebdomada sibi solueret quantum exegisset à suis creditoribus, atque ita per aliquot tempus obseruatum sic fuit. Et ut inter ipsum Carolum, & Candianos constaret de datis, & acceptis, confessa fuit scriptura, in qua uno ex latere scripta legitur pecunia accepta sub cambijs à Caranagij per Carolum, & sibi Candianis soluta. Ex altero verò latere scripta sunt parcellæ pecuniarum, quas dicitur, & pro tempore dictus Carolus numerabat dictis Candianis. Cointit deinde quod, & aliquot post tempus decoxit, & dictus Carolus, mercimonium ipsum decernit, ita quod cum Candianum animaduerissent pro credito, quod adhuc ingenitus erat summa sibi non posse satisfaci per Carolum & Laurentium, agere cuperunt aduersus eorum fideiussores, quos omnes, excepto Guielmo Muratore, condemnare fecerunt, & eorum bona sibi insolutum dari à iudicibus curarunt. Obstinuerunt etiam Candianus duas sententias conformes aduersus dictum Guielmum, qui ut impeditat earum executionem, configit ad Excellentissimum Senatum, & audiens petiit, obyciens aduersus dictas sententias, satisfactum esse Candianis; & id constare ex eorum libris, quos exhiberi iterum petit Murator, ut videri posuit quantum datum, & quantum acceptum. Non autem, ut sciri posset; quam in causam solutum quid fuerit Candianis; nec quod solutio sit irre facta in causam cambiorum, ut calculis scriptum est. Cum Carolus non accepit, nec accipere potuerit dictam pecuniam sub cambijs etiam nomine Laurentij, sicq; societatis: atque ita obligare non potuisse ipsum Laurentium, nec eius fideiussores, qui intercesserunt solummodo pro illa causa emptionis mercium.